A legjobbak kiválasztása

Az egyetemi és főiskolai felvételek tapasztalatairól

Általános tapasztalat, hogy a legjobb esetben is tévedésnek minősítik a döntést, akik nem kerültek be a kívánt felsőoktatási intézménybe — ellenben a lehető legjobbnak, a legigazságosabbnak tartják mindazok, akik bejutottak. Ez emberileg érthető, de a tapasztalatok elemzőit mégis arra inti, hogy vigyázzanak, mert a felvételi vizsgák megítélésében nagyon sok a szubjektív elem. Bírálni való azonban így is éppen elég akad mind a pályaválasztásban és a középiskolák munkájában, mind pedig a felvételi rendszerben. És a következtetéseket mindenekelőtt a tényekre, nem pedig a benyomásokra kell alapozni.

Az idén a felsőoktatási intézmények nappali tagozatának 13 300 férőhelyére 33 400 fiatal pályázott — négyezerrel többen, mint tavaly. Így a felvételi lehetőségekhez mérten 251,3 százalékos volt a jelentkezők aránya — ez pedig azt jelenti, hogy országos átlagban öt pályázóból ketten juthattak be. Ám az egyes intézmények között igen nagy volt az eltérés. Aránytalanul sokan kérték felvételüket a bölcsészettudományi és a jogi karokra, a művészeti és a tanárképző-főiskolákra, valamint egyes orvostudományi karokra, viszont más intézmények — elsősorban néhány felsőfokú technikum — pótfelvételit kényszerült hirdetni, mert az első nekifutásban nem sikerült betölteniük a férőhelyeket.

Mindez a pályaválasztási propaganda fogyatékosságaira utal, többek között arra, hogy nem tudtak megszerettetni kellően néhány felsőoktatási intézményt, s nem tudták megértetni a fiatalokkal, hogy más egyetemeken pedig teljesen hiábavaló a próbálkozás gyengébb, esetleg még jó rendű felkészültséggel is. Fokozza a pályaválasztási irányítás, tanácsadás hibáit, hogy a propaganda hatására elért eredmények sem mindig „ültek" a legjobb helyen. Néhány felsőoktatási intézmény ugyanis a fizikai munkások gyermekei közül viszonylag keveset tudott felvenni — mégpedig nem azért, mintha általában gyengébben szerepeltek volna a vizsgán, hanem azért, mert eleve kevesebben jelentkeztek, kevesebben voltak „versenyben". Ilyen helyzet adódott például a tudományegyetemeken, a művészeti főiskolákon és az orvosi egyetemen. A „tanácsadás" tehát éppen azok között nem fogant meg a legjobban, akikre — ha egyébként jól felkészültek — a legnagyobb szükség lett volna.

Ebben az „eredményben" persze közrejátszott az is, hogy egyes középiskolák színvonala gyakran nem volt volt kielégítő. Mert mivel lehetne magyarázni, hogy az idei felvételek alkalmával például a Kossuth Lajos Tudományegyetemen 100 pályázó közül 45 nem felelt meg? Az egyik műszaki egyetemi karon pedig 350 matematika írásbeli dolgozat közül 110 volt 0 osztályzatú, s ugyanennyi a kettes. Ezért lehet üdvözölni, hogy egy új kísérlettel, a többi között azt is figyelemmel kísérik a jövőben, hogy miként alakul a középiskolai oktatás színvonala. Az idén először ugyanis minden vizsgázóról kérdőívet töltöttek ki a bizottságok, s ezt lyukkártyás módszerrel feldolgozzák. Arra számítanak az oktatásügy vezetői, hogy e kísérlet segítségével néhány év múlva azt is ki tudják mutatni, melyik iskolából, sőt melyik tanár osztályából kerülnek ki rendszeresen a meg nem felelők. Ez pedig hozzásegíti a tanügyi szerveket a középiskolai oktatás javításához, a kirívó színvonalbeli különbségek felszámolásához.

Gyakran elégedett dolog, hogy hiba van a felvételi rendszerben is. Minden vizsga tulajdonképpen válogatás, a fő kérdés tehát az, hogy milyen alapon történik. A jelenlegi rendszerben, fele-fele arányban jön számításba a középiskolai eredmény és a felvételi vizsgán mutatott tudás. És a tehetség? — kérdezik sokan. Ez csak annyiban, amennyiben e kettőben jelen van. És ezt még sok vizsgáztató is hibának tartja. Bizonyítékként ilyenkor elsősorban a nevelői és az orvosi pályára szoktak hivatkozni, mert — s ebben igazuk is van — egyiknél sem elegendő a tárgyi tudás vizsgálata, mindegyik pályánál szükség lenne a rátermettség, a hivatástudat, a tehetség elemzésére is.

E bírálat, s egyben javaslat gyengéje abban rejlik, hogy szinte senki sem tud megnyugtató választ adni, miként lehet sok-sok felvételi bizottságban egységesen mérni, elbírálni a tehetséget és a rátermettséget. Talán a tesztek, vagy a hosszabb, esetleg néhány napos beszélgetések, felvételi vizsgák segítségével? A teszt-rendszer sok mindenre választ ad, de legalább ugyanannyi vonatkozásban homályban felejt egyéb összefüggéseket. Ami pedig a hosszabb ideig tartó, alaposabb vizsgákat illeti; lehetséges, hogy a tehetséget, a rátermettséget jobban meg lehet így ismerni, de két jelentős ellenvetés még így is megmarad. Egyrészt, hogy ez nagyobb lehetőséget kínál a szubjektív megítélésre, másrészt pedig egyáltalán nem csökkentené a panaszok számát, hiszen ekkor nyilvánvalóan azok elégedetlenkednének — s nem is teljesen alaptalanul —, akik jó iskolai bizonyítványnyal, kielégítő tárgyi tudással rendelkeznek, de a tehetség-rátermettség vizsgálatában alul maradtak.

Éppen az idei vizsgák mutatták meg, hogy a felvételi rendszer további finomításra szorul. A budapesti bölcsészeti karon például, egyik-másik szakra csak a maximális 20 pontosok juthattak be, s már a 19 és fél pontosok is kimaradtak. Fél pont differencia pedig — főleg ha 20, valamint 19 és félről van szó — igazán nem dönthet emberek sorsáról, hiszen a fél pont különbség a vizsgán előforduló pillanatnyi „rövidzárlatból" is adódhat.

Összegezve: a jelenlegi felvételi rendszer általában a legjobbak kiválogatására törekszik, s ha van is hibája, erre nem hivatkozhat minden fel nem vett pályázó.

Tóth László

ISTENES CIRKUSZ

A nyugatnémet Hannover egyik terén, 20 méter magasban, több száz néző előtt — különös mutatvány ment végbe. Istenes cirkusznak nevezték el a nézők a produkciót. Egy artista testvérpár, Peter és Henriette Traber, egy csecsemőt vitt fel a kifeszített kötélre. Vállalták a kisded keresztapaságát és keresztanyaságát, s a keresztelő e furcsa módját „hagyományosnak" minősítették. Jamitzky plébános, a szentséget kiszolgáltató pap, egy tűzoltó létrán szintén felmászott a magasba és az ámuló nézők szemeláttára a keresztelést elvégezte.

A Quick című magazin, amelynek fotoriportere az eseményt megörökítette, feltette azonban a kérdést: „Szüksége van-e az istennek efféle cirkuszi számokra?" A nézők szenzációéhes része nem tiltakozott, a pap sem, hiszen Peter Traber az egész „mókát" veszélytelennek nyilvánította. Sajna, két héttel később, a fiatal és jobb sorsra érdemes Peter Traber lezuhant a magasból és szörnyethalt. Az elvetemült szülők csak ekkor döbbentek rá, milyen veszedelemnek tették ki csecsemőjüket.

„Lehet-e szenzáció a szentség?" — tette fel a Quick a további kérdést. Kérdésében benne van a felelet — súlyosan és elmarasztalóan. Milyen lehet azoknak az embereknek a „lelki élete", akiket már csupán ilyen eszközökkel lehet ájtatosságra ingerelni?

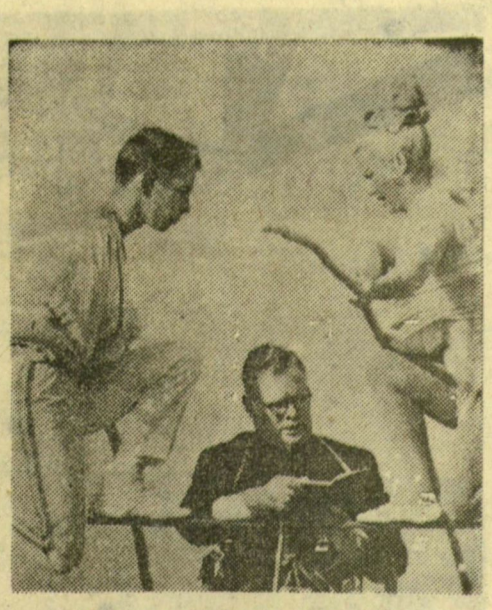

A keresztelő pillanata távlencsével fotografálva

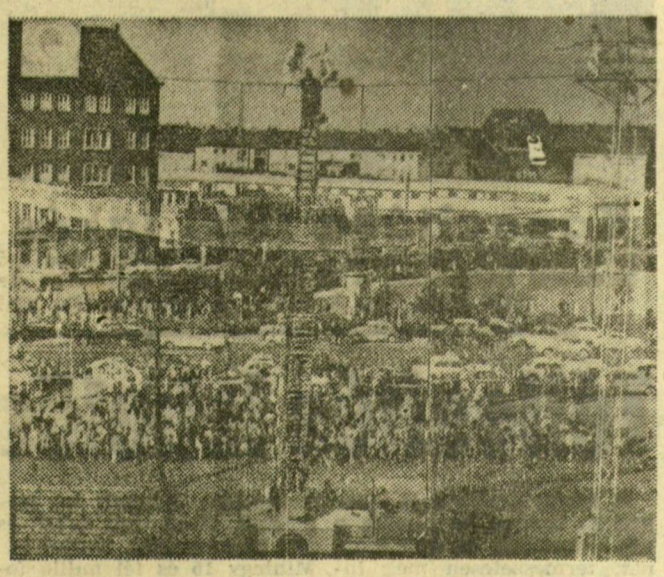

Keresztelő 20 méter magasban Hannover egyik terén

„Gratulálok a városnak..."

Bécsi levél a Szegedi Ünnepi Hetekről

A szegedi Dóm téren, a szabadtéri játékok álomszép három órájában sokmindent tudtam meg a Tisza menti városról és Magyarországról. Ahogy körülnéztem és hallgatóztam, az arcokat néztem, úgy éreztem, hogy a hatalmas színpadon egy egész nép rendezi ünnepi játékát.

Elsőnek hadd írjak magáról a városról. Gyermekkoromban az ausztriai iskolában csak annyit tanultam Szegedről, hogy a Tisza folyó mellett fekszik és elüt a környező vidéktől. És most megismerkedve az alföldi várossal, elbűvölt szépsége, tisztasága, pezsgő élete. A művészi Dóm tér pedig ihletet csalogat.

A fanfárok megszólalása előtt és a szünetben bárkitől kértem felvilágosítást — akár németül, akár kezdetleges magyarsággal —, mindenki szakított magának számomra időt. Szívesen magyaráztak és tájékoztattak. A városukat szerető szegediek is kérdeztek. Szótár és tolmács nélkül tudni akarták tőlem, hogy mi a véleményem a rendezésről és a bemutatóról. Őszintén, szívemből szóltam, amikor elragadtatással beszéltem a felejthetetlen, nagy élményről. Ami engem gondolkodásba ejtett, és ami a Dóm téren feltűnt, a szerény, felemelő szépség, a lelkesedés a művészetért. Lehet, hogy a szegedieknek és a magyar látogatóknak más is fontos. De nekem, a hazájától 500 kilométert keletre utazott asszonynak ez a legtömörebb véleménye.

Nekem, mint asszonynak, egyebek között fontos az öltözködés is. Sok fiatal magyar asszonyt és lányt láttam. Ízlésesen, szépen öltözködtek, arcuk vidám, gondtalan volt.

Egyetlen szóval is tudnám méltatni a látott előadást, a West Side storyt: újszerű és érdekfeszítő volt. A színpadi cselekményben ötlet volt és merészség. Nagy kár, hogy a darab csak azok részére vált teljesen érthetővé, akik angolul értettek vagy már a bemutató előtt alaposan tanulmányozták. Az Angliából meghívott művésztársaság nyilván tudta, hogy bízhat a magyar közönségben. Nekem a zene is nagyon tetszett.

Akik engem leginkább elragadtak, azok a nézők voltak. Feszült figyelemmel élvezték az amerikai ifjúság életéből kiragadott epizód megelevenítését. A szünetben a szegedi közönség magatartásából, viselkedéséből, beszélgetéséből azt éreztem, hogy tudják értékelni az angol művészek bemutatóját.

Magyar barátajmtól tudtam meg, hogy a nézők soraiban vezető politikusok is tartózkodnak. Mögöttük pedig ki tudja hányan, munkások, tanítók, tanárok, parasztok. Mindez természetesnek, magától értetődőnek tűnt. Nagyon jó volt látni, hogy közismert politikusok és állami vezetők a nép egyszerű fiaival együtt, jó baráti emberközelségben ünnepelnek, szórakoznak és bizonyosan így is dolgoznak.

Szeretnék még egy gondolatot leírni. Higgyék el, hogy őszinte vagyok, amikor az ünnepi játékokról azt mondom: a dicséret legmagasabb fokát is megérdemlik. Gratulálok a városnak, a vendégszerető magyar népnek.

A leírtak élményeimnek csak egy kicsi töredéke. Talán ennyi is elég annak kifejezésére, hogy szeretetem tiszta szívből fakad. Többet, sokkal többet, részletesebben a virágzó, épülő Magyarországról hazámban, Ausztriában akarok írni és beszélni.

Sok sikert Magyarországnak és gyakori viszontlátást.

Herta T.
Wien 15, Rendorf Gasse 3/11.

Kétszer találkozott a szerencsével

Sokszor egészen furcsa történeteket produkál a szerencse. Az alábbi, valóban különleges eset Tóth Molnár Antal Szeged, Dorozsmai út 31. szám alatti lakossal történt.

Tóth bácsi a Csongrád megyei Vendéglátóipari Vállalatnál dolgozik, két nagy fia van. Pénzével mindig takarékoskodott, hogy fiainak minél többet adhasson. Még 1964 februárjában elhatározta, megtakarított pénzét gépkocsinyereménybetétkönyvbe helyezi el. Ez meg is történt, s ettől kezdve az 510 314 számú 5 ezer forintos gépkocsinyereménybetétkönyvvel mindig nagyon várta a sorsolásokat.

Egy év telt el és február 18-án végre a nyereményjegyzékben megtalálta az ő könyvének a számát is: Wartburg de Luxe személygépkocsit nyert. Nagyobbik fia akkor katonai szolgálatot teljesített. A szerencsés apa rögtön táviratozott, s a fiúnak ajándékozta a szép kocsit. A nyereményautó átvétele után a szerencsés betétkönyvet nem szüntették meg, titokban arra gondoltak, talán megismétlődhet a szerencse...

Ez év augusztus 20-án a nyert gépkocsival Debrecenbe utaztak, az ott megrendezett gépkocsinyereménybetétkönyv sorsolásra. A Tóth családot ekkor újból meglátogatta a szerencse, mert a debreceni szabadtéri színpadon ismét kihúzták a betétkönyvük számát. Most Moszkvics 403 típusú személygépkocsit nyertek. Azonnal ismét táviratot küldtek, most a kisebbik fiúnak, Istvánnak, aki szintén katonai szolgálatot teljesített: az édesapa a nyert Moszkvicsot neki ajándékozza.

Érdekessége még a különös esetnek a takarékpénztár főigazgatóságának értesítése. Eszerint Tóth bácsi másodszori nyereménye volt a kétezredik kisorsolt gépkocsi.

Kötélhúzás egy miniszteri rendelet végrehajtása körül

A Csongrád megyei Állami Erdőgazdaság központjában tegnap értekezletet tartottak a szegedi lovasport iskola vezetői, sportolói, s megvitatták a Dél-Magyarország által is szóvá tett nehéz helyzetbe jutott szakosztály sorsát. Rapcsányi Miklós szakosztályvezető és edző némely vezetők részéről megnyilvánult érdektelenségre hivatkozva bejelentette lemondását, s kérte a szakosztály feloszlásának kimondását. Indokolta ezt azzal is, hogy a szakosztály erkölcsi, anyagi támogatását különféle okokra hivatkozva annyira leszűkítették az utóbbi időben, hogy a megmaradt lehetőséggel fenntartani magát már nem tudja.

A vita során azonban kiderült, hogy a lovassport iskolák lóállományának csökkentéséről hozott földművelésügyi miniszteri rendeletet egyes érdekelt szervek — nem tudni, milyen célzattal — rosszul hajtották végre. Ez a rendelkezés ugyanis eredetileg a szegedi lovassport iskola érintetlenül hagyását biztosította. Erre az elismerésre a szegedi lovassportolók négy évi kemény munkájukkal és országosan kiemelkedő sikereikkel szolgáltak rá. A miniszteri utasítás elsősorban az eredménytelen iskolák feloszlatását rendelte el. Ezek közé tartozott névszerint a hódmezővásárhelyi iskola is, melynek sem sportolói, sem figyelemreméltó eredményei nincsenek. Ennek ellenére mégis az történt, hogy — a miniszteri utasítás is „teljesítve" legyen, és még a vásárhelyi iskolát is megmentsék — a szegedi lóállományt a felére csökkentették.

Az értekezleten jelenlevő budapesti lovassport szakemberek, Adorján Ferenc, az Országos Lótenyésztési Igazgatóság megbízottja, Mihály József, a MEDOSZ megyei bizottságának képviselője és mások azt javasolták, hogy a szegedi iskola a hamarosan sorra kerülő kecskeméti országos versenyekig maradjon meg, s az itt szerzett újabb eredmények döntsék el, hogy él-e, hal-e majd a jövőben?

A szerkesztőség megjegyzése ehhez csak annyi: nem lenne jobb a földművelésügyi miniszter utasítását eredetiben végrehajtani?

Újra vízen az elsüllyedt „Sajó"

Szegeden néhány napja — pontosabban hétfőn délelőtt — újra munkához láttak a Mélyépítő Vállalat búvárjai és roncskiemelői. Igaz, hogy most nem az 1944-ben, a fasiszták által lebombázott szegedi vasúti híd roncsainál foglalatoskodtak, hanem néhány kilométerrel feljebb, Tápénál, a téli kikötői öbölben. Itt süllyedt el két éve a már használaton kívüli Sajó vontatóhajó, melynek csak kéménye, s apadás idején kormányosfülkéje látszott ki a Tisza vizéből.

Először a búvárok szálltak a mélybe, hogy felderítsék, milyen módon tudják kiemelni az elsüllyedt hajótestet. A leszerelt ablakok helyére fatömítéseket tettek, hogy a lehetőségekhez mérten kiszivattyúzhassák a vizet a vontató belsejéből. Ezután a Lánchídúszódarú vasköteleit feszítették a hajó alá, s megindult a kiemelés. Néhány nap, pontos ellenőrzések, s csütörtök reggelre a felszínre került a megrongálódott „Sajó".

Motorcsónakot kötöttek a hajó elé, s levontatták a Korányi rakparthoz. Itt darabolják fel, s elküldik a kohóba. Új vas lesz a hajóból. Lehet, hogy ismét vontató lesz belőle csak szebb, modernebb, mint a régi.

A búvárok ezzel a munkával nem fejezték be szegedi tevékenységüket. Szeptember 15-én újra hozzálátnak a felrobbantott vasúti híd maradványainak kiemeléséhez.